

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΕΙΓΤΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΠΥΡΡΑ

Ἐτησία συνδρομὴ φράγκα 3. Διὰ τὸ ἑξωτερικὸν 3,50 Προπληρωτέα

ΕΤΟΣ I'. — Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1888. — Ἀριθ. 4.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ

Περὶ σκότους ὑγιεινῶς.

Τὸ σκότος ἐπικρατεῖ ἐν τῇ φύσει. Τὸ δὲ Χάος σκότος ἐστὶν ἀπέραντον. Ὄταν τὸ φῶς παρίσταται, τὸ σκότος ἐκλείπει καὶ τὸ φῶς καταλαμβάνει διάστημα τοῦ χάους μέχρι τινὸς ἀποστάσεως. Οἱ ἀρχαῖοι διακρίνουσι τὸ σκότος ὑπὸ δύο διακρίσεις. Τὸ σκότος τὸ ἐν τῇ Γῇ, τὸ ἐπερχόμενον ἐκ τῆς στερήσεως τοῦ φωτός, τοῦ ἐρχομένου ἐκ τοῦ Ἥλιου καὶ τῆς Σελήνης, ὅπερ κνέφας καλοῦσι καὶ ἀποτελεῖ τὴν νύκτα· καὶ τὸ ἀοίδιον σκότος, ὅπερ ὑπάρχει ἔνθα φῶς οὐδέποτε ὑπάρχει· οἷός ἐστιν ὁ Ἄδης, καὶ τὸ ὅποῖον καλοῦσι ζόφος.

Τὸ σκότος ἔχει ἀντίθετον τοῦ φωτός ἐπίρρεϊαν ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν σωμάτων. Διακροῦν ἐπὶ πολὺ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπιφέρει χαλάρωσιν τοῦ σώματος, μαλασμόν, πλεονασμὸν τῶν ὑγρῶν, ἀποχρωματισμὸν τοῦ δέρματος, ὅπερ λαμβάνει χρῶμα ὠχρόν, ὡς τὸ τοῦ πεπαλαιωμένου λευκοῦ κηροῦ. Ταῦτα κατὰ δὴλα γίνονται εἰς τοὺς φυλακισμένους ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν σκο-

τειναῖς φυλακαῖς· εἰς τοὺς διαρκῶς ἐργαζομένους ἐν ὑπογείοις ἐν μεταλλείοις, κλπ. διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων τῶν ἔχουσιν στενὰς ὁδοὺς ἀτελῶς φωτιζόμενας, αἱ μαλθακαὶ γυναῖκες αἱ διαιτώμεναι ἐντὸς μὴ φωτιζομένου καλῶς θαλάμου, κλπ. ἔχουσι χροῶμα ὠχρὸν καὶ πληθὺν ὑγρῶν, καὶ καθίστανται λευκορόοι· διότι σπανίως ἐκτίθενται εἰς τὸν ἥλιον.

Ὁ σοφὸς Οὐμβόλδος παρετήρησεν ὅτι αἱ ἐκ γεννητῆς βλάβαι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ σπάνιαι εἰς τοὺς κατοικοῦντας καὶ διάγοντας ὑπὸ τὸ λαμπρὸν φῶς, διὰ τοῦτο τῶν ἀβροδιαίτων τὰ τέκνα γίνονται καχεκτικά καὶ δυσαναλόγως ἀνεπτυγμένα. Ὁ δὲ M. Ἐδουάρδος ἵνα ἀποδείξῃ ὁπόσῃν μεγάλην ἐπήρειαν τὸ σκότος ἔχει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ζώων, ἔθεσεν ἐν τῷ ποταμῷ Σηκουάνα τῶν Παρισίων δύο κιβώτια, ὧν τὸ ἓν εἶχε διαφανεῖς τὰς πλευρὰς καὶ καλῶς ἐφωτίζετο· τὸ δὲ ἕτερον σκοτεινὰς. Ἐντὸς ἐκάστου ἔθεσεν ἀνὰ 12 γυρίνους (νεαροὺς βατράχους). Οὕτω μετὰ τινὰ χρόνον παρετήρησεν ὅτι ἐν μὲν τῷ φωτεινῷ ταχέως μετεμορφώθησαν οἱ γυρίνοι καὶ βάτραχοι ἐγένοντο· ἐν δὲ τῷ σκοτεινῷ μόνον δύο.

Αἱ δὲ διάγουσαι κυρίαί ἐν σκοτεινοῖς θαλάμοις χάριν τοῦ συρμού ὑπόκεινται οὐ μόνον εἰς τ' ἀποτέλεσμα τῆς στερήσεως τοῦ φωτός, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα των γεννῶνται ὡς ἐπὶ πολὺ μύωπα.

Τὸ σκότος αὐξάνει τὴν φαντασίαν, ἐκ τούτου παρὰ τοῖς χυδαίοις γεννᾶται ἡ φαντασιώδης ἰδέα τῆς ὑπάρξεως τὴν νύκτα **φαντασμάτων** ἢ **στοιχεῶν**, καὶ μεγαλύνει πᾶν ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ἀκούει· διότι ὁ νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ δεχθῇ τὰς ἀντιλήψεις, μὴ καλῶς οὕτω γινόμενας· διὰ τοῦτο τ' ἀντικείμενα τὴν νύκτα φαίνονται μεγάλα καὶ τρομὸν ποιοῦσιν εἰς τοὺς φοφοδεεῖς.

Ὁ ἄνθρωπος ὧν φύσει φωτόβιον ζῶν, ἐν φωτὶ ἀπολαμβάνει ὑγίειαν, ἡ ζωικὴ δύναμις ζωपुरοῦται, ἡ ἀνάπτυξις τελειοποιεῖται καὶ ὁ νοῦς ἀναπτύσσεται.

Τὸ σκότος προξενεῖ σῆψιν εἰς τὰς σάρκας· διὰ τοῦτο καὶ τὸ κρέας βράζει ἐν νυκτὶ ταχύτερον ἢ ἐν ἡμέρᾳ. Ὁ Ἀθήναιος λέγει ὅτι καὶ τὰ νύκτωρ σφαζόμενα κτήνη, ἐνσηπότερα γίνονται.

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ.

Περὶ θυμοῦ ὑγιεινῶς.

Ὁ θυμὸς ἐπιφέρει διάφορα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς υγείας τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τοὺς μὲν ἐπιφέρει ἐρυθρότητα τοῦ προσώπου. Εἰς τοὺς δὲ ὠχρότητα καὶ ἐν πλεονασμῷ μελανότητα.

Οἱ ἐκ θυμοῦ καθιστάμενοι ἐρυθροὶ ταχέως θυμόνουσι καὶ ἐξάπτονται καὶ ταχέως παύονται· τοιοῦτον θυμὸν ὕφιστανται οἱ αἱματώδους καὶ οἱ νευρικῆς κράσεως. Οἱ τοιοῦτοι συχνὰ ἐκ μικρᾶς ἀφορμῆς θυμόνουσιν· οἱ δὲ συχνὰ θυμόνοντες καὶ ταχέως παύόμενοι οὐδόλως βλάπτονται ἐκ τοῦ θυμοῦ. Ὑπ' ὀργῆς κατεχόμενος ὁ Ἀγαμέμνων ἀπέπεμψε τὸ Χρῦσση λέγων.

Ἄλλ' ἔθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σάωτερος ὧς κε νέναι.

(Ὁμ. Ἰλ. Α. 32).

Ὁ Ἀντίνοος, ὁ μνηστήρ τῆς Πηνελόπης, ὀργισθεὶς ἐκ τῆς εἰδήσεως τοῦ ὅτι ὁ Τηλέμαχος ἀνεχώρησε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Πατρὸς, εἶχε

« μένος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
πέμπλαντ' », ὅσσε δὲ οἱ πυρὶ λαμπετόντων ἐίκτην.

(Ὁμ. Ὀδ. Δ. 661).

Ὅσοι ἐκ τοῦ θυμοῦ καθίστανται ὠχροὶ τὴν ὄψιν, εἰς τούτους ὁ θυμὸς διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ, ἐπὶ τέλους γίνεταί ἐκρηξις τοῦ θυμοῦ. Ὁλος ὁ διοργανισμὸς τοῦ σώματος διαταράττεται καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐπισκοτίζεται· οἱ ὀφθαλμοὶ λαμπυρίζουσι· τὸ στόμα ἀφρίζει καὶ ξηραίνεται ἐκ δίψης· ἡ καρδιά ἐξογκοῦται καὶ πάλαι ισχυρότερον, ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος αὖξεται· οἱ μῦς τονοῦνται, ταννύονται καὶ σκληρύνονται καὶ ἡ σωματικὴ δύναμις αὖξεται, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἀνορθοῦνται, τοῦτο καλεῖται **σασχρισμός**· τοιοῦτο γίνεταί καὶ εἰς τὰς τρίχας τῶν θυμωμένων λεόντων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνορθοῦνται αἱ τρίτρες τῆς ράχews· ὡσαύτως τοῦ χοίρου, τοῦ κυνός, τῆς γαλῆς κλπ. Εἰς δὲ τὰ πτηνὰ ἀνορθοῦνται τὰ τοῦ λαιμοῦ πτερά.

Ἐν θυμῷ καὶ αὐτὰ τὰ σπλάγχνα ὕφιστανται ἀνατροπᾶς. Ἡ πεῖνα παύει. Τὸ ἥπαρ ἐξογκοῦται, καὶ περιπίεζει τὴν χολοδόχον κύστιν, ἐξ ἧς γίνεταί περισσοτέρα ἐκχυσις χολῆς εἰς τὰ ἔντερα· τούτου ἕνεκα εἰς τινὰς θυμωμένους ἐπισυμβαίνει

Τινὲς κατέχονται διαρκῶς ἐκ τοῦ θυμοῦ· τοιοῦτοί εἰσὶ τινεὶ τύραννοι. Ὁ δημοκράτης Μακρὰ τῆς Γαλλίας ἦτο πάντοτε θυμωμένος, οἱ δὲ σφυγμοὶ του ἦσαν πάντοτε πυρετώδεις· διὰ τοῦτο ἐποίει καθ' ἑκάστην χλιαρὸν λουτρὸν ἵνα καταπραῦνηται· ἐν λουτρῷ καὶ ἐδόλοφονήθη. Ὁ Ροδερσπιέρης ὡσαύτως κατέχετο διαρκῶς ἐκ θυμοῦ, καθ' ἑκάστην νύκτα ὑφίστατο ἐπιστά-

Οἱ σπανίως καὶ βραδέως θυμύοντες ὅταν θυμώσωσιν ὑφίστανται διαταράξεις εἰς τὴν ὑγίειαν. Αἱ γυναῖκες ὑφίστανται ὑστερισμούς, ἐνίοτε λίαν δεινούς, ἡμιπληγίαν ὑστερικὴν, κλπ.

Οἱ δὲ ἄνδρες καρδιακὰς καὶ ἀρτηριακὰς βλάβας. Συνήθως δὲ συμφορήσεις τοῦ ἥπατος, ἐκ τούτου καὶ τὸ κοινῶς λεγόμενον πρὸς τὸν θυμόνοντα. «*μη χαλᾶς τὸ σφυγμὸν σου.*»

Εἰς τινὰς ὁ θυμὸς ἐπέφερε θάνατον. Ὁ Σύλλας θυμωθεὶς ἀπέθανεν.

Ὁ μέγας θυμὸς μεταβάλλει τοὺς χυμοὺς τοῦ σώματος εἰς δηλητηριώδεις καὶ κακῆς ποιότητος, ἐκ τούτου ἐπέρχονται δεινὰ ἐξανθήματα, ἐρυσίπελας ἐνίοτε θανατηφόρον, ἔκζεμα, κλπ. Ὁ σίελος καθίσταται δηλητηριώδης διὰ τοῦτο τὸ δάγκισμα θυμωμένου παράγει πληγὰς δυσιάτους. Καὶ τὰ ζῶα αὐτὰ τὰ ἰοβόλα θυμωμένα καθίστανται δηλητηριωδέστερα. Ὁ Ἀριστοτέλης (ἐκ. Θάυμ.) ἀναφέρει ὅτι ἐν Παιονίᾳ ὑπῆρχε ζῶον, τὸ ὁποῖον ὅταν ἦτο θυμωμένον παρῆχε μέγα ποσὸν ἀφοδευμάτων καὶ οὖρα καυστικά, ὅταν ὁμῶς ἦτο ἡσυχον οὐδὲν τούτων παρῆχε.

Οἱ φύσει διατεθειμένοι πρὸς θυμόν, οἱ ὀργίλοι καὶ οἱ θυμώδεις ἔχουσιν ἐξογκωμένας τὰς περὶ τὸν τράχηλον καὶ τοὺς κροτάφους φλέβας. Οὗτοι ἐκ μικρᾶς ἀντιρρήσεως ἢ ἀντιστάσεως εἰς τὰς ἰδέας καὶ ἔργα αὐτῶν ὀργίζονται. Ἐχουσι φωνὴν τραχεῖαν καὶ ἀπότομον χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶσι, καὶ ἐὰν ἡ ἀντίστασις ἐξακολουθῇ κατέχονται ἐκ θυμοῦ. Οἱ τοιοῦτοι συνήθως εἶνε ἀγαθοποιοί, καὶ θέλουσιν ἵνα τὰ πράγματα γίνωνται ὅπως σκέπτωνται ἢ βούλωνται.

Τρεῖς βαθμοὶ θυμοῦ εἰσι.

Μῆνις (μάνιωμα, χόλησμα). Ὁ οὕτως ἔχων κατέχεται ὑπὸ διαθέσεως νὰ μὴ βλέπῃ, οὔτε νὰ συναναστρέφηται τὸν δυσαρεστήσαντα, χωρὶς νὰ καταφέρηται κατ' αὐτοῦ.

Ὁργὴ λέγεται δυσἀρέσκεια μετὰ σημείων καταφορᾶς ἀνευ ἐπιθέσεως. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐκκρίνεται πολλὴ χολὴ ἐν τῇ χοληδόχῳ κύστει, καὶ ἐὰν μὴ χυθῇ εἰς τὸν στόμαχον ἢ εἰς τὰ ἔντερα ἐνδέχεται νὰ γείνη ῥῆξις τῆς χοληδόχου κύστεως καὶ ὄλεθρος. Συμβαίνει ἐνίοτε καὶ ν' ἀπορροφηθῇ παρὰ τῶν ἀπορροφητικῶν ὀργάνων καὶ νὰ διαχυθῇ εἰς τὸ αἷμα, καὶ τότε γίνεταί ὁ *ἐκτεμυς*, ἐκ τούτου καὶ ἡ κοινὴ φράσις πρὸς τὸν ὀργιζόμενον, «*μη χολοσκάῃς*».

Θυμὸς λέγεται δυσἀρέσκεια μεγάλη μετὰ καταφορᾶς καὶ ἐπιθέσεως κατὰ ἀντιλέγοντος ἢ ἀντιπράττοντος.

Ὁ θυμὸς εἶναι πάθος ἡθικόν, ἀπρεπὲς παράλογον καὶ ἀναρμόδιον εἰς ἄνθρωπον σπουδαῖον καὶ καλῆς ἀγωγῆς. ἀρμύζει εἰς ἡθὴ βάρβαρα καὶ κακῶν ἔξεων. Ἀπρεπὴς εἶνε καὶ εἰς τοὺς

γέροντας, ὧν ὁ νοῦς ἄρχει μᾶλλον τοῦ σώματος ἢ ἐν ἄλλῃ ἡλικίᾳ· διότι ὡς ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ σώματος γίνονται τραχύτερα καὶ δύσκαμπτα, οὕτω καὶ τὰ νεῦρα τοῦ γέροντος γίνονται ὀλιγώτερον εὐαίσθητα καὶ δυσκινητότερα. Ὁ θυμόνων γέρον εἶνε παλίμπαις, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ δὲν ἔχει προσήκουσαν ἰσχύν.

Ἡ καλὴ ἀγωγή ἀπαιτεῖ τὸ μὴ θυμόνειν καὶ ἀποφεύγειν τοῦτον. Ὁ Πλούταρχος ἐν Σόλωνι λέγει, «*τὸ μὴ κρατεῖν τοῦ θυμοῦ εἶνε ἴδιον ἀπαιδέυτου καὶ ἀκολάστου ἀνθρώπου, τὸ δὲ μηδόλως θυμόνειν χαλεπὸν ἐστίν, εἰς τινὰς δὲ καὶ ἀδύνατον*».

Ὁ ἔμψρων ἄνθρωπος, ὁ συνετὸς τὴν καρδίαν πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τὸν θυμόν, συλλογιζόμενος τὰ ἡθικὰ καθήκοντα αὐτοῦ, τὴν ἡθικὴν ἀξιοπρέπειαν, καὶ τὸ κακὸν ἀποτέλεσμα κατὰ τῆς ὑγείας, καὶ τῆς ἡθικῆς θέσεώς του, ὅταν ἐκ θυμοῦ ἐπιτεθῇ κατὰ τινος ἢ πράξει τι ἀπρεπές.

Ὁ θυμὸς πράνεται ὅταν ὁ θυμωθεὶς κάθηται.

Εὐλόγως λοιπὸν ὁ Σόλων ἐτιμῶρει τὸν θυμόνοντα, διότι ἐθεώρει ὅτι ὁ φρόνιμος δύναται ν' ἀποφεύγῃ τὸν θυμόν. Ἡ δὲ δικαιοσύνη ὀφείλει νὰ τιμωρῇ τὸν ἐκ θυμοῦ πράττοντα ἔγκλημα ὅσον καὶ τὸν ἐκ προμελέτης. Τ' αὐτὸ πρέπει νὰ γίγνηται καὶ διὰ τὰ ἐν μέθῃ πραττόμενα ἐγκλήματα.

Γ'. ANATOMIA KAI ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τριχῶν (συνέχεια).

Ἡ συνεκτικὴ δύναμις τῆς τριχὸς εἶνε μεγάλη. Μία θριξ τῆς κεφαλῆς δύναται νὰ κρατήσῃ κρεμάμενον ἐξ αὐτῆς βάρος 40 ἢ 50 δραμίων. Ἡ θριξ εἶνε πολὺ ὑγρομετρικὸν σῶμα, ὅταν μάλιστα ἀποστερηθῇ τῆς λιπαρῶδους ὕλης. Ἐκ τριχὸς γίνεταί τὸ ὑγρόμετρον τοῦ Σωσσύρη.

Ἡλεκτρίζονται διὰ τῆς τριβῆς ἀρνητικῶς, ἀλλ' οὐκ εἰσιν ἡλεκτραγωγοί.

Αἱ τῶν ψυχρῶν κλιμάτων τρίχες εἰσι λεπτότεραι τῶν θερμῶν.

Αὐξοῦνται ἐκ τῆς ρίζης κατὰ μῆκος μόνον ἐκ τοῦ βολβοῦ ἔνθα καὶ τρέφονται· πληρωθεῖσα θριξ οὐ θεραπεύεται.

Νοσοῦσι καὶ αὗται καὶ ὑφίστανται ἐξογκώματα ἢ κοιλώματα καλυπτόμενα ἐξ ὕλης φαιᾶς, ἥτις ἀφαιρεῖ τὸ στιλπνὸν τῶν τριχῶν.

Αἱ τῶν νεογνῶν τρίχες ἀπολήγουσιν εἰς λεπτοτάτην ὀξεῖαν κορυφήν, αἱ δὲ τῶν ἡλικιωμένων οὐχί.

Ζωογονεῖται ἡ βλάστησις αὐτῶν διὰ τῆς κόψεως· καὶ τοῦ μὲν ἀνθρώπου αἱ τρίχες κοπτόμεναι γίνονται σκληρότεραι, τῶν δὲ προβάτων λεπτότεραι.

Αἱ τρίχες τοῦ προβάτου ἔχουσι λεπιοειδῆ ἐξογκώματα ὡς αἱ τοῦ βαμβακίου ἴνες, ὁμοιάζοντα τῷ καλάμῳ· διὰ τοῦτο νήθονται καὶ συγκρατοῦνται πρὸς ἀλλήλας· ἀλλ' αἱ τρίχες τοῦ ἀνθρώπου, τῆς αἰγῆς, καὶ ἄλλων ζῶων στεροῦνται τούτων· διὰ τοῦτο καὶ δὲν νήθονται, οὔτε κλωσταὶ γίνονται.

Αἱ τρίχες διὰ τῆς θερμότητος μαλακύνονται καὶ λαμβάνουσι σχῆμα τῆς θελήσεως· διὰ τοῦ μέσου τούτου οἱ ἄρχαῖοι ἐποιοῦν τοὺς βοστρήχους τῆς κόμης καὶ τῶν πηγῶνων.

Οἱ ἄρχαῖοι πολὺ περιποιοῦντο τὰς τρίχας κεφαλῆς, κόμης καὶ πώγωνος καὶ ἐθεώρουν τοῦτο ἰδίον πεπολιτισμένου ἀνθρώπου. Ἡ πρὸς ταῦτα τέχνη ἐκαλεῖτο *κωμμωτική*, ἦτο τότε ἐν τελειότητι. Δὲν ἀνείχοντο τὰς τρίχας τοῦ ἄλλου σώματος καὶ τῆς ἡβῆς, καὶ πρὸς ἀφαιρέσεις τούτων εἶχον τὰ ψιλλώθρα, ἅπερ ἦσαν σκευασίαι μυρεψικαί. Τὸ αἷτιον ἦτο ἡ ἀγάπη τῆς καθαριότητος· διότι τότε διῆγον ἡμίγυμνοι ἄνευ ἐσωδράκου καὶ ἀλοιφόμενοι μετὰ ἐλαίου· ὑφίσταντα ἱπροσκολλήσεις ἐπὶ τοῦ σώματος κονιορτῶν, οἵτινες ἐπὶ τῶν τριχωτῶν μερῶν ἐπιφέρουσι κνησμούς καὶ ἐξανθήματα.

Τὸ συχνότερον πάθος τῶν τριχῶν εἶνε τὸ εὐθραυστον αὐτῶν καὶ ἡ τριχόρροια, ἀμφότερα προέρχονται ἐκ τινος λεπτοτάτου ἐξανθήματος φυομένου ἐπὶ τῶν ῥιζῶν τῶν τριχῶν ἐμποδίζοντος τὴν εὐτράφειαν τῶν τριχῶν. Ἐπὶ τῆς κόμης τοῦ κρανίου παράγεται καὶ ἐν ἄλλο ἐξανθήματι καλούμενον *πιτυρίασις*· διότι σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐπιδερμίδος λεπιώδη μικρὰ ἐλάσματα, ἅπερ πίπτουσιν ὡς πίτυρα. Εἶνε πάθος ἰδίως τῆς ἐπιδερμίδος, καὶ ἐπηρεάζει τὰς τρίχας· διότι αἱ ῥίζαι τῶν τριχῶν περιβάλλονται ἐκ τῆς ἐπιδερμίδος.

Καὶ ἡ τριχόρροια καὶ ἡ πιτυρίασις θεραπεύονται διὰ διαφορῶν σκευασιῶν, περὶ ὧν ὅρα Φοῖβον ἔτους Ζ'. σελ. 170.

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

ΔΕΡΜΑΤΙΚΑ ΠΑΘΗ

Περὶ ἔρπητος.

Ἐρπης ἐστὶν ἐξανθήμα φλυκταινώδες ἐκ μικρῶν φλυκταίνων διαφανῶν, συσσωρευμένων ἐπὶ πεφλογισμένης ἐπιφανείας· παρίστανται ὁμοῦ πολλαὶ φλύκταιναι, ἀπέχουσαι ἀπ' ἀλλήλων διὰ ὑγιoῦς δέρματος· διαρκεῖ τὸ πάθος ἐβδομάδας 2 μέχρι 3. Ὁ Βίλλαν διακρίνει πολλὰ εἶδη ἔρπητος. 1) ἔρπης φλυκταινοειδῆς, ὅστις ἀναφαίνεται ἐπὶ τῶν ἄνω μερῶν τοῦ σώματος. 2) ἔρπης χειλέων, ὅστις ἀναφαίνεται κατόπιν θεραπείας διαλειπόντος πυρετοῦ ἢ ἄλλης τινὸς νόσου ἢ καχεξίας γαστρικῆς. 3) ἔρπης ἀκροβυστεῖος· εὐρισκόμενος ἐπὶ τῆς ἐξω ἢ ἐσω ἐπιφανείας τῆς ἀκροβυστείας· συνήθως οὗτος προέρχεται ἐξ ἐκκρινομένης ὕλης μεταξὺ βλαάνου καὶ ταύτης· γίνεταί καὶ εἰς ἄλλα κρύφια μέρη. 4) ἔρπης ζωστήρ, = (ζώνη). Ὁ ἔρπης κατ' ἀρχὰς παρίσταται ὑπὸ κηλίδας ἀκανονίστους, ἐρυθράς, ἐφ' ὧν κατόπιν ἀναφαίνονται φλύκταιναι μικραὶ, λευκαὶ, διαφανεῖς, ὡς μαργαρίται, αἵτινες ἐν ἡμέραις 3 ἢ 4 ἀναπτύσσονται εἰς μέγεθος φακῆς ἢ ἐρεβίνθου· κατόπιν καθίστανται πυώδεις· τινὲς ρήγνυνται τὴν 2, 3, 4 ἡμέραν· ἄλλοι ἀποξηραίνονται διαφόρως· διαρκεῖ 1 ἕως 3 ἐβδομάδας· παρέχει πόνους τοπικούς. Ὅταν παρίσταται ὡς ζώνη ἐπὶ τοῦ στήθους ἢ τῆς κοιλίας, τότε ἀποτελεῖ τὸν *ζωστήρα*, ἐπιφέρει πόνους δρυμεῖς λίαν ἀνυψιστικούς. 5) Ἐρπης κυκλικός. Παρίσταται κυκλοτερῆς ἐν τῷ κέντρῳ ἔχων ὑγιὲς τὸ δῆμα. Ἀποτελεῖται ἐκ μικρῶν συμπεπυκνωμένων σπειρίων.

Ἐρπης τῶν ῥαθῶρων. Ἐντὸς τούτων φύονται μικρὰ φλυκταινώδη σπειρία, τὰ ὅποια φέρουσι φλόγωσιν τινα καὶ ἐρεθισμόν τῆς ῥινός. Ὁ ἐρεθισμὸς διαδίδεται ἐφ' ὅλης τῆς ἐσω ἐπιφανείας τῆς ῥινός καὶ διὰ τοῦ δακρυαγωγοῦ ὀχετοῦ μεταφάσκει ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος ὕμενος τῶν ὀφθαλμῶν, οἵτινες διδεται ἐπὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος ὕμενος τῶν ὀφθαλμῶν, οἵτινες ἐρυθροῦνται καὶ δακρύζουσι· διότι ἐρεθίζονται, καὶ οἱ δακρυοποιοὶ ἄδένες, καὶ ὁ δακρυαγωγὸς στενοῦται καὶ δὲν ἐπαρκεῖ πρὸς διο-

γεύτευσιν ὅλων τῶν δακρύων εἰς τὴν ῥίνα. Ὁ ἔρπης οὗτος συνδέεται μετὰ τῆς χοιραδικῆς διαθέσεως.

Ἡ θεραπεία τῶν διαφορῶν τούτων εἰδῶν τοῦ ἔρπητος εἶνε διάφορος. Ὁ ἀπλοῦς θεραπεύεται αὐτομάτως ἐντὸς 4 ἡμερῶν ἐὰν μὴ κόψῃς τὴν φλύκταιναν, εἰ δὲ μὴ φλογίζεται καὶ διαρκεῖ 7 ἡμέρας· ἐπιθεῖς τότε ὀλίγην ἀλοιφήν σπέρματος κήτους πρῶτ' καὶ ἐσπέρας.

Ὁ ἔρπης τῶν χειλέων, τῆς ἀκροβυστίας κλπ. θεραπεύεται δι' ἐπιθέσεως ἀλοιφῆς ἐκ καλομέλιτος ἢ ἐκ πταρνικῆς, ἢ διὰ πλύσεως ἐκ βάμματος πταρνικῆς μετὰ ἴσου ποσοῦ ὕδατος, πρῶτ' καὶ ἐσπέρας γιγνομένης.

Ὁ τῆς ῥινὸς ἔρπης εἶνε μᾶλλον ἐπίμονος. Οὗτος ὡσαύτως θεραπεύεται ὡς ὁ τῶν χειλέων, ἀλλὰ ἡ χρῆσις ἔστω διαρκεστέρα. (Ὁρα Φοῖβον ἔτους Δ'. σελ. 95).

ΙΑΤΡΙΚΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Κατὰ τοῦ χρονίου δυσιάτου διαλείποντος πυρετοῦ ἐπιθέτουσι συναπισμὸν ἐφ' ὅλης τῆς σπονδυλικῆς στήλης· ἡ ποιούσιν τρεῖς κατὰ συνέχειαν σικύας κοπτὰς (ἐσχασμένας) ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἄνω σπονδυλικῆς στήλης τρικύμπι καλούμενον κοινῶς.

Κατὰ τῆς αἱμοπτυσίας δίδουσι τὸ ἔλαιον τοῦ πηγάνου ἐκ σταγμάτων 5 ἐπὶ τεμαχίου ζακχάρου.

Κατὰ τῶν κακοήθων πληγῶν ἐπιτίθεται ἄνθραξ μετὰ μέλιτος καὶ ἡ πληγὴ ἐπούλουται.

Ἀνασάρκα καὶ ἐρισύπελας.

Τὴν ἀνασάρκα θεραπεύει τὸ φυτὸν πτέρη (φτέρη) βρασθὲν μετὰ ὕδατος, ὅπερ πίνει ὁ πάσχων. Τὸ δὲ ἐρισύπελας θερα-

πεύουσι τοῦ μὲν πάσχοντος πίνοντος τὸ ἔγχυμα τῆς ῥηθείσης φτέρης, τὰ δὲ ζεματισθέντα φύλλα ἐπιτίθενται ὡς κατὰπλάσμα ἐπὶ τοῦ ἐρισυπέλατος.

Τὸ ἔμβρεγμα τοῦ καπνοχόρτου ἢ σταχταρῆς (στακτῆς) πινόμενον ὠφελεῖ κατὰ τοῦ ἄσθματος.

Ἔλκ' τῆς μυίας (μουσίτσα)

Γνωστόν ἐστι ὅτι εἰδὸς τι μυίας ῥίπτει τὰ ὠά της συνήθως ἐπὶ τῶν κρεάτων εἴτε ὠμῶν, εἴτε ὀπτῶν. Τὰ ὠά ταῦτα ἐσθιόμενα ἐξ ἀπροσεξίας μετὰ τῆς τροφῆς ἐπιφέρουσι δηλητηριώδη συμπτώματα ὅχι μὲν θανατηφόρα, ἀλλὰ σφόδρα διαταρακτικά. Ἐπιφέρουσι γαστραλγίαν, ναυτίαν, ἔμετον, διάρροϊαν, ὡχρότητα ὅψεως, σκοτοδίνην κλπ.

Θεραπεύονται διὰ προκαλουμένου ἔμετου ἵνα ἐξέλθωσιν ὅλαι αἱ ἐν τῷ στομάχῳ τροφαί, καὶ διὰ ποτῶν τονικῶν καὶ διεγερτικῶν. Τὸ προχειρότερον φάρμακον εἶνε ἡ πόσις 10 σταγμάτων λαουδάνου μετὰ 10 σταγμάτων θεϊκοῦ αἰθέρος (λικορανόδιον) ἐντὸς ἐνὸς ῥακοποτήρου ὕδατος. Πόσις λεμονάδας.

Κοινῶς θεραπεύεται διὰ δόσεως πρὸς βρῶσιν πασοῦ κορινθιακῆς σταφίδος.

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Νιτρικὴ πότασσα.

Τὸ κορυφαῖον διουρητικὸν εἶνε τὸ νίτρον· ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν νεφρῶν, τῶν ὁποίων ἐπαυξάνει τὴν ἔκκρισιν τοῦ οὔρου, καὶ ἐλαττώνει τὴν ἄδηλον διαπνοήν· ἐλαττώνει ἰδίως τὸ ὀξυγόνον τοῦ αἵματος, καὶ τὴν θερμότητα αὐτοῦ καὶ καθίσταται κατευναστικὸν τῶν φλογώσεων καὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος διὸ καὶ ἀναφροδισιακὸν θεωρεῖται. Εἶνε ἐν γένει ἀντισθενικόν.

Εἰς δόσεις ὅμως μεγάλας ὑπὸ πῶσόν μέχρις 8 δραμίων ἐπιφέρει φλόγῳσιν τῶν οὐροπιδῶν ὀργάνων, δυσουρίαν καὶ θερμότητα τότε παύει ἡ διουρητικὴ ἐνέργεια καὶ ἐπέρχονται νευρικαὶ ταραχαί, νυχτία, νάρκη, συγκοπή, λειποθυμία, ψυχρότης σκοτοδίνη, καὶ ἀτονία σφυγμοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος· διότι ἐνεργεῖ ὡς δηλητήριο.

Ἡ χρῆσις αὐτῆς γίνεται κατὰ τῆς ὑδρωπικίας, καθ' ἣς δύνανται νὰ ἦνε ἐπωφελής, ὅταν αὐτὴ δὲν προέρχεται ἐκ παθήσεως τῶν νεφρῶν· ἄλλως εἶνε ἐπιβλαβής. Ἡ κατάχρησις ὅμως ἐπιφέρει βλάβας τῶν νεφρῶν καὶ ἀντίκειται εἰς τὴν θεραπείαν. Ἡ κοινοτέρα χρῆσις γίνεται κατὰ τῶν φλογιστικῶν πυρετῶν, κατὰ τῆς πνευμονίας καὶ πλευριτίδος ἰδίως κατὰ τοῦ φλογιστικοῦ πυρετοῦ τῶν ρευματισμῶν τῶν ἄρθρων, ἥτοι τοῦ ὀξέως ἀρθρίτου.

Ἐπικρατηρήθη παρὰ τοῦ Βερχέρ ὅτι δι' αὐτοῦ ἐλαττοῦται ἡ πλαστικὴ λέμψις τοῦ αἵματος ἐν καιρῷ φλογιστικοῦ πυρετοῦ, ὅταν διδῆται ἐν μέγālῃ δόσει· τοῦθ' ὅπερ ὑποστηρίζει τὴν χρῆσιν κατὰ τῶν φλογιστικῶν πυρετῶν. Θεωρεῖται καὶ ὡς ἀντιαιμορραγικὴ ὅταν ἡ αἱμορραγία ἦνε σθηνική.

Ἡ τοιούτη θεραπευτικὴ ιδιότης τοῦ ἱατρικοῦ τούτου ἀποδοτέα εἰς τὸ ἰδίωμα αὐτοῦ πρὸς τὸ καταστρέφειν τὰ μικροσκοπικὰ μικροζωάδια, τὰ παράγοντα τὰς ῥηθείσας φλογώσεις.

Δόσις. Ὡς διουρητικὸν δίδεται ἀπὸ 20 κόκκων μέχρι 3 δραμίων, τοῖς δὲ παιδίοις ἀπὸ κοκ. 6—10.

Ὁξυκὴ πότισις.

Ἄλλοτε ἦτο μᾶλλον εὐχρηστος καὶ μᾶλλον προτιμότερα τοῦ νίτρου ἕνεκα τῆς εὐαρεστοτέρας γεύσεως αὐτῆς καὶ τῆς μὴ παροχῆς νευρικῶν ταραχῶν, τὰς ὁποίας ἐπιφέρει τὸ νίτρον ὑπὸ μεγάλῃ δόσει. Εἶνε ὅμως μόνον διουρητικὸν καὶ ὄχι ἀντισθηνικὸν κατὰ τῶν φλογιστικῶν πυρετῶν· δίδεται ὑπὸ δόσιν κόκκων 20 μέχρι 3 δραμίων.

Γ'. ΟΙΚΙΑΚΑ

Περὶ στέατος βοείου, προβείου καὶ αἰγείου.

Μετὰ τὸ χοιρινὸν στέαρ ἔρχεται τὸ βοεῖον διότι καὶ τοῦτο διατηρεῖται, ψυχρὸν ὄν, μαλακόν.

Μετὰ τὸ βοεῖον ἔρχεται τὸ προβείον, καὶ μετ' αὐτὸ τὸ αἰγείον τὸ ὅποτον ψυχρανθὲν καθίσταται στερεόν, πυκνὸν καὶ εὐθραυστον, τραγόμενον προσκολλᾶται ἐπὶ τῆς γλώσσης.

Τοῦ βοείου στέατος χρῆσιν ποιοῦσιν οἱ μυρεῖοι πρὸς οἰκονομικωτέραν κατασκευὴν παχυμύρων, ἀντὶ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων, ἵνα δὲ καταστήσῃσι τοῦτο μαλακὸν ὡς τὸ χοίρειον, ἀναμιγνύουσι τοῦτο μετὰ χαιρείου.

Τὸ στέαρ τὸ πρόβειον καὶ τὸ αἰγείον οἱ μυρεῖοι μεταχειρίζονται προσθέτοντες τοῦτο εἰς τὸ χοίρειον ἵνα καταστήσῃσι τὰ παχύμυρα στερεώτερα, μὴ εὐκόλως τηκόμενα ὑπὸ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ θέρους· ἄλλοι δὲ ἀντὶ τῶν στεάτων τούτων μεταχειρίζονται τὴν προσθήκην μικροῦ ποσοῦ κηροῦ.

Πάντα ταῦτα τὰ εἶδη τῶν στεάτων πρὸς χρῆσιν καθαρίζονται ὡς τὸ χοίρειον.

Μυελὸς ὀστέων βοός.

Ὁ μυελὸς αὐτός συλλέγεται ἐκ τῶν μακρῶν ὀστέων τοῦ βοός καὶ μάλιστα τῶν ὀστέων τοῦ μόσχου. Πρὸς λήψιν σύντριψον τὰ ὀστᾶ ἐν ἰγδίῳ καὶ θέρμανον ἐντὸς ἀγγείου πηλίνου διὰ μετρίας θερμότητος μέχρις οὗ ὁ μυελὸς θερμανθεὶς γαίην ὑγρὸς. Εἴτα στράγγισον καλῶς διὰ λεπτοῦ ὑφάσματος καὶ φύλαξον ἐντὸς ὑαλίνου ἀγγείου.

Ἐχει τὴν ιδιότητα τοῦ νὰ μένῃ μαλακὸν ὑπὸ τὴν συνήθη θερμοκρασίαν, ὡς ἔχει καὶ τὸ στέαρ τοῦ χοίρου καὶ τὸ βούτυρον.

Πάντα ταῦτα τὰ λίπη εἰσὶ χρήσιμα πρὸς τὴν κατασκευὴν διαφόρων παχυμύρων ἰδίως ὁ μυελὸς τοῦ βοός θεωρεῖται ὡφέλιμος πρὸς τὴν βλάστησιν καὶ ζωογόνησιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς.

ΠΑΝΤΟΙΑ

Περὶ τοῦ μετάλλου Νίκελον καὶ τῆς διὰ τούτου μελάνης συμπαθητικῆς.

Ἀνεκαλύφθη ἐν ἔτει 1751. Εἶνε λευκὸν ὡς ἄργυρος καὶ

ἔχει τὰς ιδιότητας τοῦ σιδήρου ἀλλὰ δὲν ὀξειδούται." Ἡδὴ πρόκειται νὰ γίνωνται νομίσματα ἐκ νικέλου ἀντὶ τῶν ἐκ χαλκοῦ.

Τὸ χλωροῦχον νίκελον παρέχει μελάνην ἀφανῆ. Ἐὰν μετὰ ταύτης γράψῃς ἐπὶ χάρτου οὐδὲν φαίνεται ἂν δὲ θερμάνῃς ὀλίγον τότε φαίνονται ζωηρὰ καὶ ἀναγινώσκονται τὰ γράμματα ὑπὸ χρῶμα κίτρινον· ἂν τὸν χάρτην τὸν ἀφήσῃς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, διὰ τῆς ἐν ταύτῃ ὑγρασίας ἀφανίζονται· καὶ ἂν πάλιν θερμάνῃς τὸν χάρτην πρὸς ἐξάτμισιν τῆς ὑγρασίας, ἀναφαίνονται.

Διάφοροι ἐποχὰὶ τοῦ θερισμοῦ τοῦ σίτου.

Γνωστόν ἐστιν ὅτι τὸ θέρισμα τοῦ σίτου δὲν γίγνεται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα, καθ' ὃν γίγνεται παρ' ἡμῖν· διότι αἱ ὥραι τοῦ ἔτους διαφέρουσι κατὰ τὰ γεωγραφικὰ κλίματα, τὰ ὅποια διαφέρουσι κατὰ τὴν διάφορον θέσιν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος ἐκάστου τόπου καὶ κατὰ τὸ ὕψος αὐτοῦ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ἐν Ἑλλάδι καίτοι ὁ ἥλιος ἔχει τὴν αὐτὴν θέσιν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος σχεδὸν ἐφ' ὅλων τῶν τόπων τῆς Ἑλλάδος· διότι μικρὰ εἶνε ἡ γεωγραφικὴ αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασις· καὶ ὁμῶς τὸ θέρισμα τοῦ σίτου δὲν γίγνεται κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα πανταχοῦ. Εἰς τοὺς παραλίους τόπους θερίζουσι κατὰ τὸν Μάϊον πρὸς τὸν Ἰούνιον. Εἰς τὰ μεσόγεια καὶ ὑψηλότερα μέρη κατὰ τὸν Ἰούνιον πρὸς τὸν Ἰούλιον καὶ εἰς τὰ ὄρη κατὰ τὸν Αὐγούστον.

Ἀλλαχοῦ ὁμῶς δὲν ἔχει οὕτω.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον θερίζουσιν ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἀρχίζουσι τὸ θερίζειν εἰς τὴν νέαν Ζηλανδίαν, εἰς τὸ Χιλί, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον θερίζουσιν ἐν Ἰνδίας, καὶ εἰς τὴν ἄνω Αἴγυπτον ἐξακολουθεῖ ὁ θερισμὸς καὶ κατὰ τὸν Μάρτιον.

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον θερίζουσιν ἐν Συρίᾳ, ἐν Κύπρῳ, ἐν Κούβα, ἐν Μεξικῷ, ἐν Περσίᾳ καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Κατὰ τὸν Μάϊον θερίζουσιν ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ, ἐν Περσίᾳ, ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐν Ἀλγερίᾳ, ἐν Συρίᾳ, ἐν Μαρόκῳ, ἐν Τεξαίς, ἐν Φλωρίδῃ, ἐν Κίνᾳ καὶ Ἰαπωνίᾳ.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον θερίζουσιν ἐν Καλλιφορνίᾳ, Ὀρεγοῦ, εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐν Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Οὐγγρίᾳ, Τουρκίᾳ, Ρουμανίᾳ, Μεσημβρινῇ Ῥωσσίᾳ, Ρουμανίᾳ, Μεσημβρινῇ Γαλίᾳ, Σικελίᾳ κλπ.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον ἀρχίζουσι θερίζειν ἐν Ἑλβετίᾳ, εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ θερίζειν εἰς Πνωμένης Πολιτείας, ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, Βιργινίᾳ, Καναδᾷ, καὶ ἀκμάζει ἐν Γαλίᾳ, Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, ἄνω Ἰταλίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ.

Κατὰ τὸν Αὐγούστον ἐξακολουθεῖ ἐν τοῖς ῥηθεῖσι τόποις καὶ ἄρχεται τὸ θερίζειν ἐν τῇ Βελγικῇ, Ὀλλανδίᾳ, Κάτω Καναδᾷ, Δανιμαρκίᾳ καὶ Πολωνίᾳ.

Κατὰ τὸν 9βριον θερίζουσιν ἐν Σκωτίᾳ, εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Σουηδίας, τῆς βορείου Ῥωσσίας· ἐν δὲ Γαλίᾳ τὸν ἀραβόσιτον.

Κατὰ τὸν 8βριον ἐν Σκωτίᾳ, καὶ ἐν Ἀμερικῇ τὸν ἀραβόσιτον.

Κατὰ τὸν 9βριον ἄρχονται θερίζειν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀφρικῇ, ἐν Περού, καὶ εἰς τὰ βόρεια τῆς Αὐστραλίας.

Κατὰ τὸν 10βριον ἄρχονται θερίζειν ἐν Πλάτᾳ, ἐν Χιλῇ καὶ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Αὐστραλίᾳ.

Αἱ δυνάμεις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ αἱ τῆς καρδίας.

Αἱ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου ἐπικρατοῦσι μάλλον εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ δὲ τῆς καρδίας εἰς τὴν γυναῖκα.

Ἡ μὲν διδασκαλία τῆς ἀναπτύξεως τῶν τοῦ πνεύματος δυνάμεων πέρπει νὰ γίγηται παρὰ ἄνδρος σοφοῦ.

Ἡ δὲ διδασκαλία τῶν ψυχικῶν αἰσθημάτων πρέπει νὰ γίγηται παρὰ γυναίκος. Καὶ εὐλόγως ὁ σοφὸς Λυκούργος ὁ νομοθέτης εἰς τὰς γυναῖκας τῆς Σπάρτης ἀνέθετο τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδων καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τῆς καρδίας αἰσθημάτων, ἥτοι τῆς φιλοπατρίας, τοῦ σεβασμοῦ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τῶν, ἥτοι τῆς φιλοπατρίας, τοῦ σεβασμοῦ εἰς τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος, τοὺς ἀνωτέρους, τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος, καὶ πᾶν εὐγενὲς αἰσθημα τῆς ψυχῆς. Ἐν ὅσῳ αἱ γυναῖκες τῆς Σπάρτης διετήρουν τὰς τοιαύτας ὑποχρεώσεις εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, οἱ Σπαρτιῆται ἠγμάζοντο ἅμα ἤρξαντο αἱ γυναῖκες.

ναϊκές νὰ παραμελῶσι ταῦτα, καὶ πρὸς ἄλλα αἰσθήματα τῆς καρδίας ν' ἀπασχολῶνται, ἤγουν εἰς τὰ τῆς τρυφῆς καὶ πολυτελείας, κλπ. οἱ Σπαρτιαῖται ἀναλόγως παρήκμαζον, καὶ ἐπὶ τέλους κατέπεσον κατασταθέντες ἀνάξιοι τῆς ἀρχαίας εὐκλείας πρὶν ἔτι ὑποδουλωθῶσι παρὰ τῶν Ῥωμαίων.

Ἡ πρώτη λοιπὸν ἐκπαίδευσις τῶν τέκνων πρέπει νὰ γίγνηται παρὰ τῶν μητέρων πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας, εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προβλέπωσι καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν παιδῶν.

Βελτιώσατε λοιπὸν τὴν διδασκαλίαν τοῦ γυναικείου φύλου, ἵνα μορφώσητε μητέρας καταλλήλων αἰσθημάτων πρὸς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων Σας, καὶ τότε θέλετε ἔχει ἐν τῇ κοινῇ ἐπικρατοῦσαν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἱκανότητα, ἧς συνέπεια εἶνε ἡ εὐημερία τῆς κοινωνίας καὶ τῶν μελῶν ταύτης.

Ὅταν πρῶτ' ἐγείρῃσαι ἐξ ὕπνου καὶ ἐκ κλίνης, μὴ πρᾶττέ τι δυσάρεστον, μῆτε τοιοῦτο λέγε. Πάντα λέγε εὐχάριστα· διότι αἱ ἐντυπώσεις αἱ πρῶται συνήθως μένουσιν ὥρας πολλὰς κατόπιν.

Τοῦτο πρὸ πάντων ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν οἱ σύζυγοι, οἱ θέλοντες νὰ ζῶσιν ὁμοφρόνως.

Εἰς τὸν Φοῦδον.

Πλεῖστα τρόπαια νόσων στήσας ὅπλοις ὑγείας
Οὗτος ἀκεστορίης κρυφίας ὤϊξε κέλευθα.

Οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πάλαι διὰ ψηφίσματος ἐθεοποίησαν τὸν Ἱπποκράτην ὡς τὸν Ἡρακλέα.

«Ἄλλοι Παῖωνος πολυφαρμάκου ἔργον ἔχοντες
ἢ Ἱατροί, καὶ τοῖς οὐδὲν ἔπεστι τέλος».

Πρόχειρα ἱατρικὰ πρὸς ἔγκρισιν χολῆς.

Τὰ κυριώτερά εἰσὶ· Τὸ χελιδόνιον ὑπὸ ἐκχύλισμα καὶ ἡ ἄλοιη ὑπὸ μικρὰν δόσιν 1 ἕως 2 κόκ. Τὰ ῥητινώδη κλπ.